

[Halfdan Hendriksen.]

når sandheden skal siges, kunne praktiseres mere eller mindre vilkårligt. Lige ret for alle er en demokratisk grundregel, og det er godt, at denne regel nu også søges lovfæstet i Grønland.

I sin betænkning giver Grønlandskommissionen en indgående oversigt over den historiske udvikling på retsvæsenets område og den nuværende retsstilling. Jeg skal henvisе ærede medlemmer, der er interesseret i dette forhold, til at gøre sig bekendt med denne redegørelse, som jeg naturligvis ikke skal tage det høje tings tid til her at gennemgå. Dog vil jeg gerne i denne forbindelse pege på, at denne redegørelse blotlægger manglerne ved den nuværende ordning, bl. a. — udover de to retssystemer — navnlig det forhold, at den dømmende og den anklagende myndighed ikke er adskilt, eller med andre ord, at anklager og dommer er een og samme person. At sysselrettens domme er inappellable, finder man også, og med rette, uheldigt. Det siger sig selv, at denne tingenes tilstand ikke tilfredsstiller den grønlandske befolknings ønsker, og det er derfor godt, at der nu søges rådet bod herpå. Kommissionen har da også i sin behandling af disse spørgsmål lagt vægt på at nå frem til en sagligt mere forsvarlig behandling af retssagerne ved etablering af en appelinstans med en juridisk uddannet embedsmand som formand og to af landsrådet udpegede meddomsmænd.

Formanden for appelretten, der skal forestå udnævnelsen af underretternes formænd og vejlede disse i alle spørgsmål, naturligvis uden at gribe ind i behandlingen af konkrete sager, vil endvidere få til opgave på grundlag af sit kendskab til grønlandsk retssædvane at følge de retsproblemer, som denne gennemgribende nyordning af det grønlandske samfund rejser. Ikke mindst den sidstnævnte del af appelkommerens alsidige gerning vil være af betydning, for det må jo stadig erindres, at det foreliggende forslag udelukkende tager sigte på formerne for retsplejen, medens rigsdagen endnu ikke har fået forelagt forslag til selve de civile- og straffetretlige regler, de grønlandske domstole skal lægge til grund ved deres afgørelse.

Det fælles retssystem, der nu agtes gennemført i Grønland, bygger naturligvis i første række på det danske retssystem med de ændringer og afvigelser, der nødvendiggøres af de særlige grønlandske forhold. Netop for ved selvsyn og ved undersøgelser i Grønland at nå til klarhed over, på hvilke områder der navnlig skulle tages hensyn til disse særlige grønlandske forhold, ud-

sendte Grønlandsdepartementet, dengang Grønlands styrelse, for et par år siden en juridisk ekspedition, kan man vel kalde det, til Grønland, for at denne ekspedition efter at have undersøgt spørgsmålene så grundigt, som det var muligt, kunne danne sig et skøn over disse og derved gennem de indvundne erfaringer bidrage til, at lovforslaget blev formuleret på en sådan måde, at det imødekom alle berettigede interesser samtidig med, at der toges det fornødne hensyn til de særegne grønlandske forhold.

Såvidt jeg kan se, tager det foreliggende forslag hensyn til alle de forhold, der forhandlede om i kommissionen, og om hvilke der opnåedes fuldkommen enighed mellem de rigsdanske og de grønlandske repræsentanter.

Jeg tror, det er meget værdifuldt, at underretterne bliver organiseret og sammensat som foreslået, ligesom også appelrettens organisering og virkemåde forekommer mig tilfredsstillende. Antallet af underrettsdomstole er måske lidt stort på grundlag af indbyggerantallet, men selv et antal af 13 eller 16 underrettsdomstole, som der er tale om, i et land af Grønlands størrelse kan vel næppe virke egentlig afskrækkende.

Appeldomstolen er en nyordning, hvis vigtige opgave ikke alene vil blive at fungere som anden instans for de af underretterne pådømte sager, men også at være første instans i de civile sager, der af de forskellige underretter henvises til behandling og pådømmelse i appelretten. De sidstnævnte sager skal uden særlig tilladelse kunne indbringes for Østre Landsret som anden instans. Indenfor kommissionen har der endvidere hersket enighed om, at der bør være mulighed for at indbringe de af appelretten som anden instans afsagte domme for Højesteret, men man har fundet det rigtigst at begrænse denne ret, så at justitsministerens tilladelse til appel skal indhentes. Det er jo i overensstemmelse med tilsvarende regler i dansk ret, og en sådan tilladelse må påregnes at blive givet i alle sager, der har almindelig interesse eller vidtgående følger for de pågældende. Jeg håber, det ærede medlem hr. Steincke tilgiver mig, at jeg brugte dette udtryk: de pågældende, da jeg synes, det er passende netop i denne forbindelse.

At retsproget må være både grønlandsk og dansk, er en nødvendighed. Kun et fåtal af grønlænderne forstår dansk, og endnu færre kan tale dansk. Ved adskillige retssagers behandling vil det således blive nødvendigt at anvende tolk, men det er også forudset i lovforslaget.